

ABC zatorów płatniczych

Ustawodawca wprowadził nowe instrumenty ochrony wierzycieli przed niesolidnymi dłużnikami, które powinny ograniczyć problemy wynikające z nieterminowej zapłaty należności. Obowiązujące od 1 stycznia 2020 r. zmiany w przepisach mają poprawić otoczenie prawne, w jakim funkcjonują strony transakcji handlowych.

AGATA PAUL

Ustawą z 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1649) dokonano zmian zarówno w ustawach o charakterze cywilnoprawnym, jak też administracyjnoprawnym, w tym podatkowym, jak również z zakresu prawa wykroczeń. Spora część zmian dotyczy ustawy, która do końca grudnia 2019 r. funkcjonowała pod nazwą „ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych”, a obecnie zmieniła nazwę na „ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych”. Nowe przepisy, poza pewnymi wyjątkami, znalazły zastosowanie do transakcji zawieranych od 1 stycznia 2020 r.

Maksymalne terminy zapłaty

Zgodnie z nowym brzmieniem przepisów termin zapłaty określony w umowie nie może przekraczać 60 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, jeżeli dłużnikiem zobowiązanym do zapłaty za towar lub usług jest dłużny przedsiębiorca (ustalenie statusu dłużnego przedsiębiorcy – patrz tabela), a wierzycielem jest

mikroprzedsiębiorca, mały przedsiębiorca albo średni przedsiębiorca. Jeśli nie jest możliwe ustalenie dnia doręczenia faktury lub rachunku potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi albo gdy faktura lub rachunek zostały doręczone przed dostawą towaru lub wykonaniem usługi, termin zapłaty, jest liczony od dnia otrzymania przez dłużnika towaru lub usługi. Gdy strony ustalą harmonogram spełnienia świadczenia pieniężnego w częściach, termin ten stosuje się do zapłaty każdej z nich.

W przypadku uzgodnienia przez strony terminu dłuższego niż 60 dni będzie on nieważny, a zastosowanie znajdzie termin ustawowy tj. 60-dniowy. W takiej sytuacji wierzycielowi, który spełnił swoje świadczenie, będą także przysługiwały odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych – po upływie 60 dni liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku potwierdzających dostawę towarów lub wykonanie usługi.

Oświadczenie o statusie dłużnego przedsiębiorcy

Zgodnie z nowymi przepisami dłużnik będący dużym przedsiębiorcą ma obowiązek złożyć drugiej stronie transakcji

handlowej oświadczenie o posiadaniu statusu dużego przedsiębiorcy. Znaczenia przy tym nie ma czy drugą stroną transakcji, której składane będzie oświadczenie jest duży, średni, mały czy mikroprzedsiębiorca. Oświadczenie należy złożyć w formie, w jakiej zostaje zawarta transakcja handlowa, najpóźniej w momencie jej zawarcia.

W tym kontekście, jeśli praktyką jest zawieranie umów w formie pisemnej, dobrym rozwiązaniem będzie ujęcie przedmiotowego oświadczenia w szablonie umowy jaki stosujemy w obrocie gospodarczym. Jeśli nie stosujemy umów pisemnych tylko np. składamy zamówienia drogą elektroniczną, dobra praktyką wydaje się być dopisanie informacji o naszym statusie, np. w stopce maila czy na papierze firmowym. Pamiętajmy bowiem należy, że niezłożenie takiego oświadczenia sankcjonowane jest grzywną do 5 tys. zł.

Przykład oświadczenia

„Zarząd ABC Sp. z o.o. oświadcza, że spółka ta posiada status dużego przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 118 ze zm.).”

Dłużnik będący podmiotem publicznym

Od 1 stycznia 2020 r. także w odniesieniu do transakcji, w których dłużnikami są podmioty publiczne ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie terminów sztywnych. Zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 2019 r. strony tego typu transakcji miały możliwość wydłużenia terminu, jeśli takie ustalenie było obiektywnie uzasadnione właściwością lub szczególnymi elementami umowy. Obecnie termin zapłaty określony w umowie nie może przekraczać 30 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, a w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym, termin ten nie może przekraczać 60 dni. W przypadku gdy strony ustalą harmonogram spełnienia świadczenia pieniężnego w częściach, termin ten stosuje się do zapłaty każdej z nich.

Transakcje pomiędzy podmiotami symetrycznymi

W przypadku podmiotów należących do tych samych kategorii wielkości termin zapłaty określony w umowie także, co do zasady, nie może przekraczać 60 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi. Ustawodawca w takich przypadkach pozostawił jednak stronom możliwość uzgodnienia w umowie dłuższego terminu. Dodatkowo uzgodnienie takie nie może być rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

Tak było

Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych:
■ odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i ośmiu punktów procentowych.

UWAGA!

Ciężar dowodu, że termin zapłaty dłuższy niż 60 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, nie jest rażąco nieuczciwy wobec wierzyciela spoczywa na dłużniku.

Wierzyciel natomiast może żądać ustalenia, że termin zapłaty był rażąco nieuczciwy wobec niego przed upływem trzech lat od dnia, w którym nastąpiła zapłata lub w którym zgodnie z ustawą powinna nastąpić. Zrzeczenie się roszczenia o ustalenie, że termin zapłaty jest rażąco nieuczciwy wobec wierzyciela, jest nieważne.

Ocenę, czy postanowienia umowne są rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela, dokonuje się, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności:

- 1) rażące odstąpienie od dobrych praktyk handlowych, które naruszają zasadę działania w dobrej wierze i zasadę rzetelności,
- 2) właściwość towaru lub usługi, które są przedmiotem transakcji handlowej, w szczególności czas zwykle potrzebny na zbycie towaru przez dłużnika na rzecz osób trzecich, lub
- 3) dostosowanie harmonogramu dostawy towarów lub wykonania usługi w częściach do harmonogramu spełniania odpowiadających im części świadczenia pieniężnego.

Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych

Od 1 stycznia 2020 r. wierzyciel, któremu dłużnik zalega z zapłatą, będzie miał prawo do naliczenia wyższych odsetek za każdy dzień opóźnienia. Do końca grudnia 2019 r. odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych wynosiły 9,5 proc. od stycznia br. wzrosły o 2 punkty procentowe i obecnie wynoszą 11,5 proc. Wyjątek stanowi sytuacja, w której dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym, w odniesieniu do którego w dalszym ciągu domagać się można odsetek na niezmienionym poziomie 9,5 proc. – patrz tabela poniżej. Przepisy w nowym brzmieniu stosuje się do ustalenia wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, które stały się wymagalne po 1 stycznia 2020 r.

PRZYKŁAD

Spółka A wykonała na rzecz Spółki B usługę w listopadzie 2019 r. Termin płatności upłynął 10 grudnia 2019 r. Spółka B do chwili obecnej nie uregulowała należności. Spółka A ma prawo domagać się od dłużnika odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych w wysokości 9,5 proc. za okres od 11 grudnia do 31 grudnia 2019 r. oraz w wysokości 11,5 proc. za okres od 1 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty.

Rzeczal za dochodzenie należności

Nowelizacja wprowadziła także zmiany w wysokości rekompensaty za koszty

Tak jest

Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych:
■ w przypadku transakcji handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym – odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i ośmiu punktów procentowych,
■ w przypadku transakcji handlowych, w których dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym – odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i dziesięciu punktów procentowych.

Status przedsiębiorcy*	
*W kwestii statusu przedsiębiorstwa ustawa odwołuje się do definicji zawartej w załączniku I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i art. 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014 r., str. 1, z późn. zm.)	
Mikroprzedsiębiorstwo	Przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 10 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 2 mln euro.
Małe przedsiębiorstwo	Przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 10 mln euro.
Średnie przedsiębiorstwo	Przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 250 pracowników i którego roczny obrót nie przekracza 50 mln euro, lub roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln euro.
Duże przedsiębiorstwo	Przedsiębiorstwo niebędące mikroprzedsiębiorstwem, małym przedsiębiorstwem ani średnim przedsiębiorstwem.
UWAGA! Przy ustalaniu statusu przedsiębiorstwa należy uwzględnić także dane przedsiębiorstwa partnerskich oraz powiązanych.	
„Przedsiębiorstwa partnerskie” oznaczają wszystkie przedsiębiorstwa, które nie zostały zakwalifikowane jako przedsiębiorstwa powiązane i między którymi istnieją następujące związki: przedsiębiorstwo (przedsiębiorstwo wyższego szczebla) posiada, samodzielnie lub wspólnie z co najmniej jednym przedsiębiorstwem powiązanym, co najmniej 25 proc. kapitału innego przedsiębiorstwa (przedsiębiorstwa niższego szczebla) lub praw głosu w takim przedsiębiorstwie.	Przykład Przedsiębiorstwo X posiada 29 proc. udziałów w przedsiębiorstwie Y i 45 proc. udziałów w przedsiębiorstwie Z. Przedsiębiorstwo Q posiada 25 proc. udziałów w przedsiębiorstwie X. W celu obliczenia liczby zatrudnionych i danych finansowych przedsiębiorstwa X należy dodać odpowiednie procenty danych dotyczących Q, Y i Z. Status przedsiębiorstwa X = 100 proc. danych X + 25 proc. danych Q + 29 proc. danych Y + 45 proc. danych Z
„Przedsiębiorstwa powiązane” oznaczają przedsiębiorstwa, które pozostają w jednym z następujących związków: a) przedsiębiorstwo ma większość praw głosu w innym przedsiębiorstwie w roli udziałowca/akcjonariusza lub członka; b) przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innego przedsiębiorstwa; c) przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo na podstawie umowy zawartej z tym przedsiębiorstwem lub postanowień w jego statucie lub umowie spółki; d) przedsiębiorstwo będące udziałowcem/akcjonariuszem lub członkiem innego przedsiębiorstwa kontroluje samodzielnie, na mocy umowy z innymi udziałowcami/akcjonariuszami lub członkami tego przedsiębiorstwa, większość praw głosu udziałowców/akcjonariuszy lub członków w tym przedsiębiorstwie.	Przykład Przedsiębiorstwo X posiada 70 proc. udziałów w przedsiębiorstwie Y i 95 proc. udziałów w przedsiębiorstwie Z. Przedsiębiorstwo Q posiada 51 proc. udziałów w przedsiębiorstwie X. Przy obliczaniu liczby zatrudnionych i progów finansowych przedsiębiorstwa X należy uwzględnić 100 proc. danych każdego z czterech przedsiębiorstw, tj. X, Y, Z i Q. Status przedsiębiorstwa X = 100 proc. danych X + 100 proc. danych Y + 100 proc. danych Z + 100 proc. danych Q

Tak było	Tak jest
Wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, przysługuje od dłużnika, przysługujące od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.	Wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, przysługuje od dłużnika, stanowiąca równowartość kwoty: 1) 40 euro – gdy wartość świadczenia pieniężnego nie przekracza 5 tys. zł; 2) 70 euro – gdy wartość świadczenia pieniężnego jest wyższa niż 5 tys. zł, ale niższa niż 50 tys. zł; 3) 100 euro – gdy wartość świadczenia pieniężnego jest równa lub wyższa od 50 tys. zł. Równowartość kwoty rekompensaty, o której mowa w ust. 1, jest ustalana przy zastosowaniu średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne.

odzyskiwania należności. Do tej pory była to stała kwota niezależnie od wartości kwoty, z zapłatą której dłużnik zalegał i wynosiła 40 euro. Od stycznia br. wysokość rekompensaty, jakiej będzie można domagać się od niesolidnego dłużnika, została uzależniona od wartości niezapłaconej w terminie należności i wynosić będzie 40 euro, 70 euro lub 100 euro – **patrz tabela powyżej**.

Prawo do rekompensaty powstaje od dnia nabycia uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, zatem od następnego dnia po upływie przewidzianego przez strony terminu płatności. Rekompensata ta przysługuje także wówczas, gdy należność co prawda została zapłacona, ale po terminie przewidzianym w fakturze lub umowie.

PRZYKŁAD

Przedsiębiorca X wykonał usługę na rzecz przedsiębiorcy Y w grudniu 2019 r. Termin płatności upływał 10 stycznia 2020 r. Przedsiębiorca Y uregulował należność za usługę 15 stycznia. Przedsiębiorca X ma prawo domagać się od przedsiębiorcy Y odsetek za opóźnienie w wysokości 11,5 proc. za okres od 11 do 15 stycznia oraz rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.

Rekompensata ma charakter ryczałtowy. Nie ma zatem konieczności wykazania, że koszty dochodzenia należności zostały poniesione (tak w uchwałach SN z 21 grudnia 2015 r., III CZP 94/15). W sytuacji, w której termin odzyskiwania należności jednak przewyższa kwotę ryczałtu, wierzycielowi przysługuje również zwrot poniesionych kosztów w uzasadnionej wysokości. W takim przypadku jednak powinien on wezwać dłużnika do zapłaty nadwyżki.

Na podstawie przepisów przejściowych do ustawy nowelizującej w zakresie wysokości rekompensaty, której może domagać się wierzyciel, należy stosować nowe przepisy, jeżeli stała się ona wymagalna po 1 stycznia 2020 r.

PRZYKŁAD

Przedsiębiorca B dostarczył Spółce D w grudniu 2019 r. towar za kwotę 70 tys. zł. Termin płatności upływał 7 stycznia 2020 r. Spółka D nie uregulowała należności w terminie. Przedsiębiorca B ma prawo domagać się od Spółki D odsetek za opóźnienie w wysokości 11,5 proc. za okres od 8 stycznia do dnia zapłaty oraz rekompensatę za koszty odzyskiwania należności w wysokości 100 euro.

W przypadku ustalenia częściowych płatności przez strony transakcji, uprawnienie do kwoty rekompensaty przysługuje odrębnie w stosunku do każdej niezapłaconej części.

PRZYKŁAD

Spółka A sprzedała spółce B środek trwały za kwotę 40 tys. zł. Strony ułożyły się, że płatność nastąpi w 4 ratach po 10 tys. zł w terminach do 10 każdego miesiąca. Pierwszy termin płatności upłynął 10 stycznia 2020 r., a spółka B dokonała zapłaty tej raty 12 stycznia. Spółka A może żądać od Spółki B kwoty rekompensaty w wysokości 70 euro od pierwszej raty, która nie została zapłacona w terminie.

UWAGA!

Od stycznia 2020 r. roszczenie o rekompensatę nie może być zbyte. Oznacza to, że wierzyciel, który zechce zbyć swoją wierzytelność np. firmie windykacyjnej, będzie mógł przenieść należność główną wynikającą z faktury wraz z prawem do odsetek. Nie będzie natomiast mógł rozporządzić prawem do domagania się kwoty rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Zakaz ten dotyczy kwoty rekompensaty, wynikającej z transakcji zawartej po 1 stycznia 2020 r. Zgodnie bowiem z przepisami przejściowymi do transakcji handlowych zawartych przed 1 stycznia 2020 r. stosuje się przepisy dotychczasowe.

PRZYKŁAD

Spółka A sprzedała i dostarczyła spółce B towar za kwotę 100 tys. zł. Termin płatności upływał 20 grudnia 2019 r. Do chwili obecnej Spółka B nie uregulowała należności. Spółka A ma prawo domagać się od spółki B rekompensaty w kwocie 40 euro oraz odsetek w wysokości 9,5 proc. za okres od 21 grudnia do 31 grudnia 2019 r. oraz w wysokości 11,5 proc. za okres od 1 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty. Spółka A ma prawo żądać należności głównej wraz z prawem do odsetek oraz kwoty rekompensaty za dochodzenie należności firmie windykacyjnej.

Nowy obowiązek

Ustawodawca wprowadził także nowy obowiązek sprawozdawczy w zakresie stosowanych przez największe podmioty terminów zapłaty w transakcjach handlowych. Obowiązek będzie dotyczył każdej ze spółek wchodzących w skład podatkowej grupy kapitałowej (bez względu na wartość przychodów) oraz podmiotów, u których wartość przychodu uzyskana w danym roku podatkowym przekroczyła równowartość 50 mln euro, przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roboczym roku kalendarzowego poprzedzającego rok podania indywidualnych danych podatkowych do publicznej wiadomości.

Sprawozdanie przekazywane będzie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki przy użyciu formularzy elektronicznych udostępnianych w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego tego ministra lub za pośrednictwem elektronicznej platformy usług administracji publicznej. Będzie ono podawane do wiadomości publicznej. Pierwsze sprawozdanie powinno zostać przekazane za rok 2020 w terminie do 31 stycznia 2021 r. i będzie zawierało:

- 1) firmę (nazwę) i numer identyfikacji podatkowej;
- 2) wartość świadczeń pieniężnych otrzymanych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie:
  - a. nieprzekraczającym 30 dni,
  - b. od 31 do 60 dni,
  - c. od 61 do 120 dni,
  - d. przekraczającym 120 dni
 – od dnia wystawienia faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi;
- 3) wartość świadczeń pieniężnych spełnionych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie:
  - a. nieprzekraczającym 30 dni,

ZDANIEM AUTORKI

Agata Paul

radca prawny,
doradca podatkowy w DORADCA sp. z o.o.
w Lublinie, wykładowca Stowarzyszenia Księgowych w Polsce

Przepisy mają na celu przeciwdziałanie załomom płatniczym przede wszystkim w relacji duży – mały/średni/mikro przedsiębiorca. Po ich wejściu w życie przedsiębiorcy, szczególnie ci posiadający status dużych, powinni zrewidować praktykę rozliczania się z kontrahentami, zwłaszcza pod kątem stosowanych terminów oraz opóźnień w płatnościach, a także ewentualnych obowiązków sprawozdawczych w zakresie stosowanych terminów zapłaty. Wydaje się, że wprowadzenie wyższych odsetek za opóźnienie oraz zróżnicowanie kwot rekompensaty za koszty windykacji nie wpłyną w sposób zasadniczy na zwiększenie płynności finansowej przedsiębiorców z sektora MŚP. Praktyka obrotu gospodarczego pokazuje bowiem, że w trakcie trwania współpracy wielu drobnych przedsiębiorców, w imię „dobrych stosunków gospodarczych”, nie nalicza odsetek za opóźnienie oraz nie dochodzi rekompensaty za koszty windykacji. Czas pokaże w jakim stopniu nowe przepisy przyczynią się do poprawy płynności finansowej przedsiębiorców z tego sektora. /e

- b. od 31 do 60 dni,
  - c. od 61 do 120 dni,
  - d. przekraczającym 120 dni
- od dnia wystawienia faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi;
- 4) wartość świadczeń pieniężnych nieotrzymanych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie oraz udział procentowy tych świadczeń w całkowitej wartości świadczeń pieniężnych należnych temu podmiotowi w tym roku;
  - 5) wartość świadczeń pieniężnych niespełnionych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie oraz udział procentowy tych świadczeń w całkowitej wartości świadczeń pieniężnych, do których spełnienia zobowiązany jest ten podmiot w tym roku.

Postępowanie ws. nadmiernego opóźnienia

Nowością jest wprowadzenie przepisów pozwalających na administracyjną kontrolę opóźniania się przez dłużników z regulowaniem należności o charakterze cywilnoprawnym. Do tej pory wierzyciele mogli w zasadzie korzystać ze ścieżki procesu cywilnego oraz naliczać niesolidnym dłużnikom odsetki za opóźnienie i kwotę rekompensaty za koszty dochodzenia należności.

Od 1 stycznia 2020 r. prawo do wszczęcia postępowania i wymierzenia sankcji w postaci kary pieniężnej uzyskał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Podstawą do wszczęcia postępowania będzie nadmierne opóźnienie się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych i sytuacja gdy w okresie 3 kolejnych miesięcy suma wartości świadczeń pieniężnych niespełnionych oraz spełnionych po terminie wyniesie co najmniej 5 mln zł (od 2022 r. – 2 mln zł). Znaczenia nie będzie miał status dłużnika lub wierzyciela, w tym okoliczność, że są to np. podmioty powiązane.

Postępowanie wszczynane będzie z urzędu. Ponadto zawiadomienie, dotyczące podejrzenia wystąpienia nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych, będzie mógł złożyć każdy, np. nasz kontrahent (dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie nie podlegają ujawnieniu).

Badaniu podlegał będzie okres trzech kolejnych miesięcy, przypadających w okresie dwóch lat przed dniem wszczęcia postępowania, a postępowanie będzie trwało maksymalnie pięć miesięcy od dnia jego rozpoczęcia.

UWAGA!

Postępowanie wszczęte po 1 stycznia 2020 r. będzie mogło dotyczyć okresów sprzed wejścia w życie ustawy nowelizującej.

W przypadku, w którym Prezes UOKiK stwierdzi nadmierne opóźnianie się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych, nałoży w drodze decyzji admini-

stracyjną karę pieniężną. Jej wysokość będzie obliczana jako suma jednostkowych kar za każde niespełnione oraz spełnione po terminie świadczenie pieniężne, które było wymagalne w okresie objętym postępowaniem, z pominięciem świadczeń pieniężnych, w przypadku których termin ich spełnienia upłynął wcześniej niż 2 lata przed dniem wszczęcia postępowania.

Wzór na obliczenie wysokości jednostkowej kary:

$JKP = WS \times n / 365 \times OU$

gdzie:

JKP – jednostkowa kara za niespełnienie lub spełnione po terminie świadczenie pieniężne,

WS – wartość niespełnionego lub spełnionego po terminie świadczenia pieniężnego,

n – wyrażony w dniach okres, który upłynął od dnia wymagalności niespełnionego lub spełnionego po terminie świadczenia pieniężnego, do ostatniego dnia okresu objętego postępowaniem, albo do dnia jego spełnienia, jeżeli świadczenie pieniężne zostało spełnione w okresie objętym postępowaniem,

OU – odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, ustalone na dzień wydania decyzji o nałożeniu administracyjnej kary pieniężnej.

PRZYKŁAD

Dłużnik opóźnił się z zapłatą następujących należności, których termin płatności upłynął po 1 stycznia 2019 r.:
100 000 zł przez okres 60 dni,
50 000 zł przez okres 50 dni,
150 000 zł przez okres 80 dni.
Prezes UOKiK może wymierzyć karę w wysokości = $100\,000\,zł \times 60/365 \times 11,5\,proc. + 50\,000\,zł \times 50/365 \times 11,5\,proc. + 150\,000\,zł \times 80/365 \times 11,5\,proc. = 1890,41\,zł + 787,67\,zł + 3780,82\,zł = 6458,90\,zł$

Prezes UOKiK obniży wysokość administracyjnej kary pieniężnej o 20 proc. w przypadku uregulowania należności wraz z odsetkami przed wszczęciem postępowania, nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia stronie postanowienia o wszczęciu postępowania. Kara zostanie obniżona o dodatkowe 10 proc., jeśli w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji uiszczenia wskazanej w decyzji oraz zrzeczenie się prawa do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W przypadku gdy w okresie dwóch lat od dnia, w którym decyzja o nałożeniu administracyjnej kary pieniężnej stała się ostateczna, Prezes ponownie stwierdzi nadmierne opóźnianie się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych podwyższy kolejną karę o 50 proc.

UWAGA!

Prezes poprzestanie na pouczeniu, jeżeli wartość niespełnionych lub spełnionych po terminie świadczeń pieniężnych jest równa lub mniejsza od wartości świadczeń pieniężnych nieotrzymanych lub otrzymanych po terminie w okresie objętym postępowaniem. /e